

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 18 Δεκεμβρίου 2020
(OR. en)

14178/20

CORDROGUE 80
SAN 483
COSI 255
RELEX 1026
UD 399

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 18 Δεκεμβρίου 2020

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 13932/20

Θέμα: Στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες το σχέδιο στρατηγικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025 προς έγκριση από την ΕΜΑ/το Συμβούλιο.

Στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025

ΕΙΣΑΓΩΓΗ — Σκοπός, θεμελιώδεις αρχές και προσέγγιση

1. Η στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025 (εφεξής «στρατηγική») παρέχει το συνολικό πολιτικό πλαίσιο και τις προτεραιότητες της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ναρκωτικά την περίοδο 2021-2025. Το πλαίσιο, ο σκοπός και οι στόχοι αυτής της στρατηγικής θα αποτελέσουν τη βάση για το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά για την περίοδο 2021-2025.
2. Στόχος της στρατηγικής είναι η προστασία και η βελτίωση της ευημερίας της κοινωνίας και του ατόμου, η προστασία και η προαγωγή της δημόσιας υγείας, η παροχή υψηλού επιπέδου ασφάλειας και ευημερίας για το ευρύ κοινό και η αύξηση του αλφαριθμητισμού για την υγεία. Η στρατηγική ακολουθεί μια τεκμηριωμένη, ολοκληρωμένη, ισορροπημένη και πολυτομεακή προσέγγιση του φαινομένου των ναρκωτικών σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Ενσωματώνει επίσης τη διάσταση της ισότητας των φύλων και της ισότητας στον τομέα της υγείας.
3. Μέχρι το 2025, οι προτεραιότητες και οι δράσεις στον τομέα των παράνομων ναρκωτικών, που συντονίζονται μέσω της στρατηγικής, θα πρέπει να έχουν επιτύχει συνολικά αποτελέσματα σε βασικές πτυχές της κατάστασης όσον αφορά τα ναρκωτικά στην ΕΕ. Η συνεκτική, αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή των μέτρων θα πρέπει και να εξασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, κοινωνικής σταθερότητας και ασφάλειας και να συμβάλει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης. Θα πρέπει να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανές ακούσιες αρνητικές συνέπειες που συνδέονται με την υλοποίηση των δράσεων και να προαχθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και η βιώσιμη ανάπτυξη.

4. Η στρατηγική βασίζεται πρώτα και κύρια στις θεμελιώδεις αρχές του ενωσιακού δικαίου και προασπίζει από κάθε άποψη τις ιδρυτικές αξίες της ΕΕ: σεβασμός για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, αλληλεγγύη, κράτος δικαίου και ανθρώπινα δικαιώματα. Η στρατηγική βασίζεται επίσης στο διεθνές δίκαιο, στις σχετικές συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)¹, οι οποίες αποτελούν το διεθνές νομικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου των παράνομων ναρκωτικών, καθώς και στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η στρατηγική λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις στην πολιτική σε πολυμερές επίπεδο και συμβάλλει στην επιτάχυνση της εφαρμογής τους. Πρωτίστως, η ΕΕ υποστηρίζει ένθερμα το τελικό έγγραφο της ειδικής συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (UNGASS) του 2016 σχετικά με το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών με τίτλο «Our joint commitment to effectively addressing and countering the world drug problem» («Η κοινή μας δέσμευση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών»), το οποίο είναι το πιο ολοκληρωμένο έγγραφο πολιτικής για το θέμα. Υποστηρίζει επίσης την υπουργική δήλωση του 2019 σχετικά με την ενίσχυση των ενεργειών μας σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για την επιτάχυνση της υλοποίησης των κοινών μας δεσμεύσεων για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, τους σχετικούς στόχους της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την κοινή θέση του συστήματος του ΟΗΕ για τη στήριξη της εφαρμογής της διεθνούς πολιτικής για τον έλεγχο των ναρκωτικών μέσω αποτελεσματικής διυπηρεσιακής συνεργασίας, και τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολιτική για τα ναρκωτικά. Η στρατηγική έχει χαρακτήρι με βάση τις αρχές που ορίζονται στη Συνθήκη της Λισαβόνας και λαμβανομένων υπόψη των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων της ΕΕ και των επιμέρους κρατών μελών. Έχουν συνεκτιμηθεί δεόντως η επικουρικότητα και η αναλογικότητα, καθώς στόχος της στρατηγικής είναι να προσθέσει αξία στις εθνικές στρατηγικές, σεβόμενη παράλληλα τις ανάγκες και τη νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο. Η στρατηγική θα πρέπει να εφαρμοστεί σύμφωνα με αυτές τις αρχές και αρμοδιότητες. Επιπλέον, η στρατηγική σέβεται πλήρως την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, διέπεται δε από το ανθρώπινο δικαίωμα στην υγεία, το οποίο θα πρέπει να ισχύει για όλους, ανεξαρτήτως ηλικίας ή φύλου για παράδειγμα. Όλες οι γυναίκες, οι άνδρες και τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με διαταραχές οφειλόμενες στη χρήση ναρκωτικών, έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας, μεταξύ άλλων να μην υπόκεινται σε βία.

¹ Ενιαία Σύμβαση του 1961 επί των Ναρκωτικών, που τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο του 1972, Σύμβαση για τις Ψυχοτρόπες Ουσίες του 1971 και Σύμβαση του 1988 κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών.

5. Η πολιτική για τα ναρκωτικά έχει εγκάρσιο χαρακτήρα. Επίσης αποτελεί εθνικό και διεθνές ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σε παγκόσμια βάση, από διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη. Η στρατηγική παρέχει ένα κοινό και τεκμηριωμένο πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου των ναρκωτικών με συνεκτικό τρόπο, εντός και εκτός της ΕΕ. Υποστηρίζει και συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές, παρέχει ένα πλαίσιο για συντονισμένες και κοινές δράσεις και αποτελεί τη βάση και το πολιτικό πλαίσιο για την εξωτερική συνεργασία της ΕΕ στον τομέα αυτό. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι οι πόροι που επενδύονται εν προκειμένω χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά και αποδοτικά.
6. Η στρατηγική αξιοποιεί την πολύτιμη συμβολή της ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Θεματολόγιο και σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2021-2025)»², τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την εφαρμογή των προηγούμενων στρατηγικών και σχεδίων δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά, συμπεριλαμβανομένων των πορισμάτων της εξωτερικής αξιολόγησης³, καθώς και τα επιτεύγματα της ΕΕ στον τομέα αυτό. Λαμβάνει επίσης υπόψη τη στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας 2020-2025, το στρατηγικό σχέδιο για την υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων 2016-2020, καθώς και άλλες σχετικές εξελίξεις και δράσεις πολιτικής σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο στον τομέα των ναρκωτικών. Επιπλέον, η στρατηγική ενημερώνεται με συνεχή εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά τα ναρκωτικά, ιδίως αυτήν που παρέχουν το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και η Ευρωπόλ. Τέλος, λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες που παρέχει η κοινωνία των πολιτών.
7. Η στρατηγική ασχολείται με υφιστάμενες και υπό εξέλιξη προκλήσεις και εγκοιλώνεται εξελισσόμενες τεκμηριωμένες προσεγγίσεις. Εξάλλου, δεδομένης της δυναμικής και πολύπλοκης φύσης του φαινομένου των ναρκωτικών, που αναδείχθηκε και πάλι κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η στρατηγική υιοθετεί μια προσανατολισμένη στο μέλλον προσέγγιση για να προλάβει τις εξελίξεις. Οι στρατηγικές προβλέψεις ενσωματώθηκαν με σκοπό να αυξήσουν την ετοιμότητα της ΕΕ και να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική αντίδραση σε μελλοντικές προκλήσεις.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Θεματολόγιο και σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2021-2025)».

³ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: Αξιολόγηση της Στρατηγικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2013-2020) και του Σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2017-2020), Ιούλιος 2020, SWD(2020) 150.

8. Η στρατηγική διαρθρώνεται γύρω από τρεις τομείς πολιτικής που θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της: (I.) Μείωση της προσφοράς ναρκωτικών: ενίσχυση της ασφάλειας, (II.) Μείωση της ζήτησης ναρκωτικών: υπηρεσίες πρόληψης, θεραπείας και περίθαλψης, και (III.) Αντιμετώπιση των επιβλαβών συνεπειών των ναρκωτικών· και τρία εγκάρσια θέματα για τη στήριξη των τομέων πολιτικής: (IV.) Διεθνής συνεργασία, (V.) Έρευνα, καινοτομία και πρόβλεψη· και (VI.) Συντονισμός, διακυβέρνηση και εφαρμογή. Συνολικά, η στρατηγική περιλαμβάνει 11 στρατηγικές προτεραιότητες.

I. ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Η μείωση της προσφοράς ναρκωτικών περιλαμβάνει την πρόληψη, την αποτροπή και την παρεμπόδιση του συνδεδεμένου με τα ναρκωτικά εγκλήματος, ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος, μέσω της δικαστικής συνεργασίας και της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου, πληροφοριών ασφαλείας, απαγόρευσης, δήμευσης περιουσιακών στοιχείων από εγκληματικές πράξεις, ερευνών και διαχείρισης των συνόρων.

Στον τομέα της μείωσης της προσφοράς ναρκωτικών, στόχος της στρατηγικής είναι να αντιδράσει, μέσω τεκμηριωμένης προσέγγισης, στην προβληματική ανάπτυξη των ευρωπαϊκών αγορών ναρκωτικών, η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλή διαθεσιμότητα διαφόρων ειδών ναρκωτικών, ολοένα μεγαλύτερες κατασχέσεις, αυξανόμενη χρήση βίας και τεράστια κέρδη. Επομένως, στόχος της στρατηγικής είναι να συμβάλει στην αποδιοργάνωση των παραδοσιακών και ηλεκτρονικών αγορών παράνομων ναρκωτικών, στην εξάρθρωση ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στην παραγωγή και τη διακίνηση ναρκωτικών, στην αποτελεσματική χρήση του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, στην πραγματική επιβολή του νόμου βάσει πληροφοριών ασφαλείας, στη μείωση των επιπέδων βίας συνδεδεμένης με τις αγορές παράνομων ναρκωτικών και στην αυξημένη ανταλλαγή πληροφοριών ασφαλείας, ώστε να εξασφαλιστεί κοινή προσέγγιση όλων των υπεύθυνων ενδιαφερόμενων μερών.

Στρατηγική προτεραιότητα 1: Αποδιοργάνωση και εξάρθρωση εξαιρετικά επικίνδυνων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που σχετίζονται με ναρκωτικά και οι οποίες δραστηριοποιούνται, προέρχονται από ή στοχεύουν τα κράτη μέλη της ΕΕ· συνεκτίμηση των δεσμών με άλλες απειλές κατά της ασφάλειας και βελτίωση της πρόληψης του εγκλήματος

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 1.1. Στόχευση των εξαιρετικά επικίνδυνων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που δραστηριοποιούνται στην ενωσιακή και τις διασυνοριακές αγορές ναρκωτικών· καθορισμός προτεραιοτήτων σε συνέργεια με τον κύκλο πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο και το σοβαρό διεθνές έγκλημα (EMPACT)⁴· αποδιοργάνωση των εγκληματικών επιχειρηματικών μοντέλων, ιδίως αυτών που προωθούν τη συνεργασία μεταξύ διαφόρων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος· και συνεκτίμηση των δεσμών με άλλες απειλές κατά της ασφάλειας.
- 1.2. Παρακολούθηση, εντοπισμός, δέσμευση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος και των μέσων που χρησιμοποιούν ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που έχουν παρουσία στις αγορές παράνομων ναρκωτικών.
- 1.3. Πρόληψη του εγκλήματος που σχετίζεται με τα ναρκωτικά, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη να καταπολεμηθεί η βία, να περιοριστεί η διαφθορά και να αντιμετωπιστεί η εκμετάλλευση ευάλωτων ομάδων μέσω της αντιμετώπισης των βασικών παραγόντων που οδηγούν στην εμπλοκή τους στις αγορές παράνομων ναρκωτικών.

⁴ <https://www.europol.europa.eu/empact>.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 1.1. Πρέπει να αποδιοργανωθούν οι εξαιρετικά επικίνδυνες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που σχετίζονται με ναρκωτικά. Τόσο οι δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας από άποψη όγκου ναρκωτικών ή κερδών, όσο και δραστηριότητες μικρότερης κλίμακας οι οποίες όμως είναι ιδιαίτερα επιβλαβείς λόγω της φύσης των διακινούμενων ναρκωτικών, όπως οι νέες ψυχοδραστικές ουσίες (ΝΨΟ), τα συνθετικά οπιοειδή, η ηρωίνη, η κοκαΐνη και η μεθαμφεταμίνη, θα πρέπει να αποτελέσουν στόχο προτεραιότητας στο επίπεδο της ΕΕ. Προκειμένου να εξασφαλιστεί αποτελεσματικότητα και τεκμηριωμένη προσέγγιση, ο στόχος αυτός θα πρέπει να λάβει προτεραιότητα σε συνέργεια με τον κύκλο πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο και σοβαρό διεθνές έγκλημα (EMPACT), που εντοπίζει, ιεραρχεί και αντιμετωπίζει τις απειλές ακολουθώντας μια προσέγγιση που βασίζεται στο είδος ναρκωτικού. Επιπλέον, τόσο οι στόχοι υψηλού επιπέδου όσο και οι εδραιωμένοι στόχοι μεσαίου επιπέδου που είναι σημαντικοί για τη διατήρηση της επιχειρησιακής συνέχειας των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα για τη διάλυση της δομής διοίκησής τους. Θα πρέπει να στοχοθετούνται όλοι οι κρίκοι της αλυσίδας που διαθέτουν αρκετή πείρα για να εξασφαλίσουν τη συνέχιση των εγκληματικών δραστηριοτήτων. Πρέπει να αντιμετωπιστούν οι δεσμοί μεταξύ της σχετιζόμενης με τα ναρκωτικά εγκληματικότητας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος.
- 1.2. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην παρακολούθηση, τον εντοπισμό, τη δέσμευση και τη δήμευση των τεράστιων περιουσιακών στοιχείων από εγκληματικές δραστηριότητες που αποκτώνται από τη διακίνηση ναρκωτικών και συναφή αδικήματα, ώστε να αφαιρεθεί από τις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος η ικανότητα να διαπράττουν εγκλήματα στο μέλλον και να διεισδύουν στη νόμιμη οικονομία. Για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι τα παράνομα κέρδη δεν επιστρέφουν στην αλυσίδα εφοδιασμού παράνομων ναρκωτικών και δεν καθιστούν δυνατές εγκληματικές συμπεριφορές, όπως η διαφθορά και η βία, ή άλλες μορφές σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, όπως η εμπορία ανθρώπων ή ακόμη και η τρομοκρατία. Επιπλέον, θα πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο λήψης μέτρων για τον περιορισμό της εγκληματικής χρήσης των μέσων που διευκολύνουν το εμπόριο παράνομων ναρκωτικών, όπως ο εξοπλισμός των εργαστηρίων που χρησιμοποιείται για την παραγωγή παράνομων ναρκωτικών, τα όπλα, τα παραποιημένα έγγραφα και η τεχνολογία κρυπτογράφησης. Τέλος, τα κατασχεθέντα και δημευθέντα μέσα και τα προϊόντα εγκλημάτων που συνδέονται με ναρκωτικά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη μέτρων που αποσκοπούν στη μείωση της προσφοράς και της ζήτησης ναρκωτικών, στον βαθμό που αυτό επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

1.3. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ο αντίκτυπος των εγκλημάτων που συνδέονται με τα ναρκωτικά, ιδίως στις κοινότητες, και να αντιμετωπιστούν οι απειλές που συνεπάγονται αυτά τα εγκλήματα, όπως η βία και ο εκφοβισμός, η διαφθορά και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ο συναφής αρνητικός αντίκτυπός τους στη νόμιμη οικονομία. Είναι επίσης αναγκαίο να αντιμετωπιστεί η εκμετάλλευση, από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, ευάλωτων ομάδων, οι οποίες περιλαμβάνουν παιδιά και νέους και όσους έχουν προβλήματα με ναρκωτικά, μέσω πολυτομεακής προσέγγισης των βασικών παραγόντων που οδηγούν στην εμπλοκή τους στις αγορές παράνομων ναρκωτικών. Η καταπολέμηση και η πρόληψη αυτών των απειλών και η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης συνιστά σημαντική πρόκληση που απαιτεί συντονισμένη δράση στο επίπεδο της ΕΕ και σε διάφορους τομείς.

Στρατηγική προτεραιότητα 2: Αύξηση του εντοπισμού της παράνομης χονδρικής διακίνησης ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών στα σημεία εισόδου και εξόδου της ΕΕ

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 2.1. Καταπολέμηση της λαθρεμπορίας ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών εντός και εκτός της ΕΕ με τη χρήση καθιερωμένων νόμιμων εμπορικών διαύλων.
- 2.2. Αύξηση της παρακολούθησης των σημείων διέλευσης των συνόρων που δεν αποτελούν μέρος καθιερωμένων εμπορικών διαύλων για την αποτελεσματικότερη πρόληψη των παράνομων ή αδήλων διελεύσεων των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 2.1. Μεγάλοι γνωστοί λιμένες, αερολιμένες και χερσαία σημεία εισόδου και εξόδου στην ΕΕ που χρησιμοποιούνται ως κόμβοι χονδρικής διακίνησης ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών θα πρέπει να περιληφθούν σε κατάλογο υψηλής προτεραιότητας για δράσεις που στοχοθετούν τη διακίνηση ναρκωτικών. Στα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνονται η βελτίωση της ανάλυσης των κινδύνων που ενέχουν τα εμπορευματοκιβώτια και τα φορτία σε επίπεδο τελωνείων, η κατάρτιση προφίλ, η ανταλλαγή πληροφοριών ασφαλείας και η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών της ΕΕ, στο πλαίσιο των εντολών τους, και των αρχών επιβολής του νόμου, των τελωνειακών αρχών και των αρχών ελέγχου των συνόρων των κρατών μελών, καθώς και των αρμόδιων υπηρεσιών των χωρών-εταίρων. Η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και η στενότερη συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών και των αστυνομικών αρχών έχουν χαρακτηριστεί στοιχείο καθοριστικής σημασίας για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών. Θα πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στην περαιτέρω ανάπτυξη και επέκταση των μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε ό,τι αφορά τους εν λόγω κόμβους και στον εντοπισμό τυχόν επιπτώσεων μετατόπισης που συνεπάγονται οι αποτελεσματικές παρεμβάσεις.

- 2.2. Είναι σημαντικό να παρακολουθούνται τα θαλάσσια, τα χερσαία και τα εναέρια σύνορα για την πρόληψη των παράνομων διελεύσεων που συνδέονται με το εμπόριο ναρκωτικών. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να ενισχυθούν οι δραστηριότητες επίγνωσης της κατάστασης που επικρατεί σε όλα τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, μεταξύ άλλων εντός του Frontex, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα εναέρια και θαλάσσια σύνορα λόγω των εγγενών τρωτών τους σημείων, της περιορισμένης παρακολούθησης και της στρατηγικής σημασίας του χώρου της γενικής αεροπορίας⁵, καθώς και του Ατλαντικού Ωκεανού και της Μεσογείου. Στη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, οι θαλάσσιες μεταφορές συνεχίστηκαν σχετικά απρόσκοπτα και διατηρήθηκαν οι δυνατότητες διακίνησης για τις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στη χονδρική μεταφορά ναρκωτικών στην Ευρώπη⁶. Δραστηριότητες όπως αυτές που πραγματοποιεί το Κέντρο Θαλάσσιων Αναλύσεων και Επιχειρήσεων (Ναρκωτικά) (MAOC-N) θα πρέπει να ενισχυθούν και να επεκταθούν, π.χ. παρακολούθηση σκαφών και αεροσκαφών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και μεταφέρουν παράνομα ναρκωτικά σε ανοικτή θάλασσα και στον εναέριο χώρο γύρω από θαλάσσια σύνορα και εναέριο χώρο της ΕΕ που είναι γνωστό ότι αποτελούν αντικείμενο κατάχρησης, με στόχο την αναχαίτισή τους πριν από την άφιξή τους στο πρώτο σημείο εισόδου τους στην ΕΕ ή μόλις φτάσουν σε αυτό. Ο χώρος της γενικής αεροπορίας ενέχει επίσης κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ και χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο από διακινητές ναρκωτικών, ενώ η παρακολούθησή του παραμένει ανεπαρκής.

⁵ Η αεροπορία περιλαμβάνει τις προγραμματισμένες αεροπορικές μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των επιβατικών και εμπορευματικών πτήσεων σε τακτικά προγραμματισμένες διαδρομές, και τη γενική αεροπορία που περιλαμβάνει όλες τις άλλες εμπορικές και ιδιωτικές μη στρατιωτικές πτήσεις.

⁶ ΕΚΠΙΝΤ και Europol, EU Drug Markets – Impact of COVID-19 (Αγορές ναρκωτικών στην ΕΕ – Αντίκτυπος της COVID-19), Μάιος 2020.

Στρατηγική προτεραιότητα 3: Αντιμετώπιση της εκμετάλλευσης των υλικοτεχνικών και ψηφιακών διαύλων για τη διανομή παράνομων ναρκωτικών σε μεσαίες και μικρές ποσότητες και αύξηση των κατασχέσεων παράνομων ουσιών που διακινούνται μέσω των διαύλων αυτών σε στενή συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 3.1. Διάλυση των αγορών παράνομων ναρκωτικών που υποστηρίζονται από ψηφιακές τεχνολογίες.
- 3.2. Στοχοθέτηση της διακίνησης ναρκωτικών μέσω ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών επείγουσας παράδοσης.
- 3.3. Ενίσχυση των μεθόδων παρακολούθησης και έρευνας των σιδηροδρομικών και ποτάμιων διαύλων και του χώρου της γενικής αεροπορίας στο σύνολο της ΕΕ.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 3.1. Πρέπει να δοθεί έμφαση στην αντιμετώπιση των αυξανόμενων πωλήσεων παράνομων ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένων ΝΨΟ, μέσω πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης, εφαρμογών και αγορών στο διαδίκτυο/σκοτεινό δίκτυο, και της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών (συμπεριλαμβανομένων των κρυπτονομισμάτων) και της κρυπτογραφημένης ψηφιακής επικοινωνίας. Εν προκειμένω, θα πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.
- 3.2. Πρέπει να στοχοθετηθεί η διακίνηση ναρκωτικών μέσω ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών επείγουσας παράδοσης, δίνοντας επίσης προσοχή στον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται αυστηρότερη παρακολούθηση των φορτίων που περιέχουν παράνομες ουσίες σε στενή συνεργασία με τις ταχυδρομικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες επείγουσας παράδοσης. Μπορεί να εξεταστεί ο ρόλος των νέων τεχνολογιών και της τεχνητής νοημοσύνης για τη βελτίωση των ελέγχων και των διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης του κινδύνου των ταχυδρομικών αντικειμένων⁷, με τη δυνατότητα πλήρους εφαρμογής προηγμένων ηλεκτρονικών δεδομένων για όλα τα αντικείμενα που προέρχονται από χώρες προέλευσης ναρκωτικών (σε διεθνές και ενωσιακό επίπεδο).

⁷ Ταχυδρομικό αντικείμενο: αντικείμενο αποστελλόμενο υπό την τελική του μορφή με την οποία το αναλαμβάνει ο φορέας παροχής της ταχυδρομικής υπηρεσίας. Πέραν της αλληλογραφίας, τα αντικείμενα αυτά περιλαμβάνουν για παράδειγμα βιβλία, καταλόγους, εφημερίδες, περιοδικά και ταχυδρομικά δέματα που περιέχουν εμπορεύματα με ή χωρίς εμπορική αξία.

3.3. Οι συνδέσεις διασυννοριακών σιδηροδρομικών μεταφορών, οι ποτάμιοι δίαυλοι και ο χώρος της γενικής αεροπορίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πιθανοί δίαυλοι διακίνησης ναρκωτικών και επί του παρόντος παρακολουθούνται ανεπαρκώς από τις αρχές επιβολής του νόμου. Απαιτείται μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση για να ενισχυθούν η παρακολούθηση και οι στοχευμένες έρευνες βάσει κινδύνου στους μικρότερους θαλάσσιους και ποτάμιους λιμένες, στα μικρότερα ή τοπικά αεροδρόμια και σιδηροδρομικούς σταθμούς.

Στρατηγική προτεραιότητα 4: Διάλυση της παράνομης παραγωγής ναρκωτικών και καταπολέμηση της παράνομης καλλιέργειας, πρόληψη της εκτροπής και διακίνησης πρόδρομων ουσιών για παράνομη παραγωγή ναρκωτικών και αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής ζημίας

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 4.1. Καταπολέμηση της παράνομης παραγωγής συνθετικών ναρκωτικών και της παράνομης καλλιέργειας ναρκωτικών.
- 4.2. Πάταξη της εκτροπής και της διακίνησης πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών και της ανάπτυξης εναλλακτικών χημικών ουσιών⁸.
- 4.3. Αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος που σχετίζεται με την παράνομη παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 4.1. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες από τις αρχές επιβολής του νόμου για τον εντοπισμό και τη διάλυση παράνομων εργαστηρίων συνθετικών ναρκωτικών και για τον τερματισμό των εξαγωγών παράνομων ναρκωτικών που παράγονται στην ΕΕ. Οι αρχές επιβολής του νόμου και άλλοι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει επίσης να ενισχύσουν τα μέτρα για την καταπολέμηση της παράνομης καλλιέργειας ναρκωτικών.
- 4.2. Τα θέματα που συνδέονται με την εκτροπή και τη διακίνηση πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών και την ανάπτυξη εναλλακτικών χημικών ουσιών πρέπει να εξεταστούν σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

⁸ Ο όρος «εναλλακτικές χημικές ουσίες» καλύπτει το ευρύ φάσμα ουσιών που αναφέρονται με διάφορους τρόπους σε επίσημες και ανεπίσημες εκθέσεις ως «designer precursor», «masked precursor», «προ-πρόδρομη ουσία» ή «masked drug» — EKPINT, Drug Precursor Development in the European Union (Ανάπτυξη πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση), 2019, σελίδα 2.

4.3. Πρέπει επίσης να στοχοθετηθεί το περιβαλλοντικό έγκλημα που σχετίζεται με την παράνομη παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών. Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές βλάβες, έχει καθοριστική σημασία να αντιμετωπιστούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι κίνδυνοι για την υγεία και το κόστος που συνδέεται με τα χημικά απόβλητα από την παράνομη παραγωγή συνθετικών ναρκωτικών, όπως αναγνωρίζεται και στην EMPACT. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να εξεταστούν πτυχές που σχετίζονται με τον χειρισμό και την καταστροφή κατασχθέντων παράνομων ναρκωτικών, πρόδρομων ουσιών και άλλων χημικών ουσιών και εξοπλισμού που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παραγωγή ναρκωτικών, καθώς και με την διάθεση των σχετικών αποβλήτων με οικολογικό τρόπο.

II. ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ, ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

Η μείωση της ζήτησης ναρκωτικών συνίσταται σε μια σειρά εξίσου σημαντικών και αλληλοενισχυόμενων μέτρων που περιλαμβάνουν την πρόληψη (περιβαλλοντική, καθολική, επιλεκτική και ενδεδειγμένη), τον έγκαιρο εντοπισμό και την παρέμβαση, την παροχή συμβουλών, τη θεραπεία, την αποκατάσταση, την κοινωνική επανένταξη και την απεξάρτηση.

Όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης ναρκωτικών, στόχος της στρατηγικής είναι να συμβάλει στην υγιή και ασφαλή ανάπτυξη των παιδιών και των νέων και στη μείωση της χρήσης παράνομων ναρκωτικών. Άλλοι στόχοι είναι να καθυστερήσει την ηλικία έναρξης, να εμποδίσει και να μειώσει την προβληματική χρήση ναρκωτικών, να θεραπεύσει την εξάρτηση από τα ναρκωτικά, να φροντίσει για την παροχή απεξάρτησης και κοινωνικής επανένταξης μέσω μιας ολοκληρωμένης, διεπιστημονικής και τεκμηριωμένης προσέγγισης, καθώς και μέσω της προώθησης και της διασφάλισης της συνοχής μεταξύ κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών στους τομείς της υγείας και της δικαιοσύνης.

Στρατηγική προτεραιότητα 5: Πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών και ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρνητικές συνέπειες των ναρκωτικών

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 5.1. Παροχή, υλοποίηση και, όταν απαιτείται, αύξηση της διαθεσιμότητας τεκμηριωμένων περιβαλλοντικών και καθολικών παρεμβάσεων και στρατηγικών πρόληψης για τις ομάδες-στόχους και τα στοχευμένα περιβάλλοντα, ώστε να αυξηθεί η ανθεκτικότητα και να ενισχυθούν οι δεξιότητες ζωής και οι υγιεινές επιλογές ζωής.
- 5.2. Παροχή, υλοποίηση και, όταν απαιτείται, αύξηση της διαθεσιμότητας τεκμηριωμένων και στοχευμένων παρεμβάσεων πρόληψης για νέους και άλλες ευάλωτες ομάδες.
- 5.3. Παροχή, υλοποίηση και, όταν απαιτείται, αύξηση της διαθεσιμότητας τεκμηριωμένων μέτρων έγκαιρης παρέμβασης.
- 5.4. Διάδοση των πιο πρόσφατων επιστημονικών στοιχείων σχετικά με την πρόληψη στους φορείς λήψης αποφάσεων και τους επαγγελματίες, και παροχή κατάρτισης σε αυτούς.
- 5.5. Αντιμετώπιση της οδήγησης υπό την επήρεια ναρκωτικών.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 5.1. Η ευρεία υλοποίηση τεκμηριωμένων περιβαλλοντικών και καθολικών παρεμβάσεων και στρατηγικών πρόληψης, συμπεριλαμβανομένων όσων ενισχύουν την ανθεκτικότητα, αυξάνουν τον αλφαριθμητισμό για την υγεία και προωθούν δεξιότητες ζωής και ευκαιρίες να επιλεγούν υγιεινοί τρόποι ζωής, είναι σημαντική για να εξασφαλιστεί υγεία, ευζωία και ευημερία για όλους. Πέραν τούτου, θα πρέπει να υλοποιηθούν τεκμηριωμένα προγράμματα με αντικείμενο τις οικογένειες, όταν χρειάζεται.

- 5.2.Θα πρέπει επίσης να είναι διαθέσιμα και να υλοποιηθούν τεκμηριωμένα μέτρα για τη στήριξη ατόμων που είναι αντιμέτωπα με ιδιαίτερα και πολλαπλά μειονεκτήματα και τα οποία ενδέχεται να είναι πιο ευάλωτα σε κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ΝΨΟ, και πιο επιρρεπή στην ανάπτυξη επικίνδυνων μοτίβων χρήσης ναρκωτικών. Η αποτελεσματική πρόληψη θα πρέπει να είναι κατάλληλη για το τοπικό κοινωνικό πλαίσιο και τις ανάγκες του πληθυσμού-στόχου, να ενημερώνεται βάσει επιστημονικών στοιχείων και να είναι ασφαλής και αποτελεσματική. Προκειμένου να προσεγγίσει τους νέους, θα πρέπει να αξιοποιεί πλήρως τους καινούργιους και καινοτόμους διαύλους ψηφιακής επικοινωνίας. Τα μέτρα που εφαρμόζονται θα πρέπει να είναι τεκμηριωμένα και να στηρίζουν τις θετικές σχέσεις με ομοτίμους και με ενηλίκους. Μια σημαντική ομάδα-στόχος για τις δραστηριότητες πρόληψης θα είναι οι νέοι σε πολλά περιβάλλοντα, μεταξύ των οποίων τα σχολεία, οι οικογένειες, η νυχτερινή ζωή, ο χώρος εργασίας, η κοινότητα και το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Πρέπει να δοθεί, ωστόσο, ιδιαίτερη προσοχή και στις ομάδες τις οποίες η ευρωπαϊκή, εθνική και τοπική έρευνα έχει χαρακτηρίσει ως ιδιαίτερα ευάλωτες στη χρήση ναρκωτικών.
- 5.3.Παροχή και, όταν χρειάζεται, αύξηση της διαθεσιμότητας αποτελεσματικών μέτρων ώστε να εμποδιστεί η ανάπτυξη σοβαρών διαταραχών λόγω χρήσης ναρκωτικών, μέσω κατάλληλα στοχευμένων έγκαιρων παρεμβάσεων για άτομα που διατρέχουν κίνδυνο να ακολουθήσουν τέτοια πορεία, μεταξύ άλλων με διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των γονέων και των οικογενειών, όσων εργάζονται στην εκπαίδευση ή την οικογενειακή υποστήριξη, των δικτύων, των υπηρεσιών για τους νέους, των φοιτητικών ενώσεων, των αθλητικών οργανώσεων και των δικτύων ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών. Η καλύτερη αξιοποίηση των επαγγελματιών της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης έχει ουσιώδη σημασία προκειμένου να βελτιωθεί ο εντοπισμός της προβληματικής χρήσης και να προσφερθούν σύντομες έγκαιρες παρεμβάσεις.
- 5.4.Οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές ποιότητας για την πρόληψη της χρήσης ουσιών (EDPQS), τα διεθνή πρότυπα του UNODC/ΠΟΕ για την πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών και το ευρωπαϊκό πρόγραμμα πρόληψης (EUPC) συγκεντρώνουν τα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία. Είναι σημαντικό να διαδοθούν αυτά τα εργαλεία και να υποστηριχθεί η τεκμηριωμένη πρόληψη και η κατάρτιση μεταξύ των φορέων λήψης αποφάσεων, των διαμορφωτών της κοινής γνώμης και των επαγγελματιών, και να διατεθεί επαρκής χρηματοδότηση για τέτοια μέτρα.

5.5. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην πρόληψη της οδήγησης υπό την επήρεια ναρκωτικών και των ατυχημάτων που προκαλούνται από άτομα υπό την επήρεια ναρκωτικών. Πιο συγκεκριμένα απαιτείται ευαισθητοποίηση για να αναδειχθούν οι κίνδυνοι από την οδήγηση υπό την επήρεια ναρκωτικών. Στον τομέα αυτόν απαιτείται περαιτέρω έρευνα και ανάπτυξη, ώστε να προσδιοριστούν και να αξιολογηθούν αποτελεσματικές πολιτικές και επιχειρησιακές αντιδράσεις, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πιο προσιτών μεθόδων καθ' οδόν ελέγχων για την ανίχνευση ναρκωτικών.

Στρατηγική προτεραιότητα 6: Ενίσχυση των υπηρεσιών θεραπείας και περίθαλψης και εξασφάλιση της πρόσβασης σε αυτές

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:
6.1. Εξασφάλιση της εθελοντικής πρόσβασης σε υπηρεσίες θεραπείας και περίθαλψης οι οποίες λειτουργούν σε στενό συντονισμό και συνεργασία με άλλες υγειονομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης.
6.2. Προώθηση των εργασιών ομοτίμων.
6.3. Εντοπισμός και εξάλειψη των εμποδίων στην πρόσβαση σε υπηρεσίες θεραπείας και εξασφάλιση και, κατά περίπτωση, επέκταση της κάλυψης των υπηρεσιών θεραπείας και περίθαλψης βάσει ατομικών αναγκών.
6.4. Μείωση του στιγματισμού.
6.5. Ευρεία εφαρμογή της θεραπείας και της περίθαλψης για την κάλυψη των ειδικών αναγκών των γυναικών.
6.6. Εφαρμογή προτύπων περίθαλψης που είναι κατάλληλα για ομάδες με ανάγκες ειδικευμένης περίθαλψης.
6.7. Παροχή και, όταν απαιτείται, βελτίωση της πρόσβασης, της διαθεσιμότητας και της κατάλληλης χρήσης των ουσιών για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

6.1. Να εξασφαλιστεί εθελοντική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση σε ευρύ φάσμα αποτελεσματικών τεκμηριωμένων υπηρεσιών, μεταξύ άλλων παροχής συμβουλών, ψυχοκοινωνικής θεραπείας, συμπεριφορικής θεραπείας και θεραπείας με φαρμακευτική αγωγή, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας υποκατάστασης οπιοειδών με επίκεντρο το άτομο, προγραμμάτων αποκατάστασης, κοινωνικής επανένταξης και στήριξης της απεξάρτησης. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να συντονίζονται σωστά και να συνεργάζονται στενά με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες απασχόλησης και υπηρεσίες για τους νέους, προκειμένου να παρέχουν το πλήρες φάσμα της περίθαλψης, να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικές και να εστιάζουν στις ατομικές ανάγκες καθώς και τις υφιστάμενες συννοσηρές διαταραχές.

Η κατάρτιση του προσωπικού θα πρέπει να αναπτυχθεί βάσει τεκμηριωμένων μέτρων. Θα πρέπει να εφαρμοστούν συμβουλευτικές και τεκμηριωμένες θεραπείες για την αντιμετώπιση της πολυτοξικομανίας και την κάλυψη των ειδικών αναγκών των νέων που χρησιμοποιούν ναρκωτικά και των οικογενειών τους.

- 6.2. Η προσέγγιση υπό την καθοδήγηση ομοτίμων και οι εργασίες ομάδων ομοτίμων θα πρέπει να αναγνωριστούν ως βασική συνιστώσα του σχεδίου περίθαλψης ενός ατόμου που χρησιμοποιεί ναρκωτικά, προωθώντας την αυτονομία, την ενδυνάμωση και αναγνωρίζοντας την εμπειρογνωμοσύνη και την πείρα των ομοτίμων. Οι εργασίες υπό την καθοδήγηση ομοτίμων θα πρέπει να προωθηθούν ως τρόπος ανταλλαγής πληροφοριών, παρέχοντας υποστήριξη και περισσότερη ενημέρωση για σχετικές πληροφορίες στην κοινότητα των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών.
- 6.3. Πρέπει να εξαλειφθούν τα εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης και σε θεραπεία, πρέπει δε να εξασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και οι κοινωνικές υπηρεσίες είναι επαρκώς διαθέσιμες, χρηματοδοτούνται επαρκώς και είναι ενδεδειγμένες για τις ανάγκες των ομάδων πελατών τους, καθώς και ότι λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου. Μπορούν επίσης να προσφέρονται ηλεκτρονικές υπηρεσίες υγείας, ιδίως στο πλαίσιο της πανδημίας COVID19. Τα εμπόδια στην πρόσβαση θα πρέπει επίσης να μειωθούν όσον αφορά τα βασικά χαρακτηριστικά της ομάδας-στόχου, όπως οι δημογραφικοί παράγοντες (π.χ. ηλικία, φύλο, εκπαίδευση, πολιτιστικό υπόβαθρο), οι καταστασιακοί παράγοντες (π.χ. φτώχεια, οικογενειακή κατάσταση, κοινωνικός κύκλος, αστεγία, μετανάστευση, φυλάκιση) και οι προσωπικοί παράγοντες (π.χ. σωματική και ψυχική υγεία, αναπηρίες, ψυχολογική ευεξία).
- 6.4. Πρέπει να αντιμετωπιστεί ο στιγματισμός που συνδέεται με τη χρήση ναρκωτικών και τις διαταραχές λόγω της χρήσης ναρκωτικών, ιδίως επειδή το στίγμα αυτό μπορεί να έχει επιζήμιες επιπτώσεις στην ψυχική και σωματική υγεία των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών και θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει εμπόδιο στην αναζήτηση στήριξης. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερος υπόψη κατά την ανάπτυξη πολιτικών η συμπερίληψη ατόμων που έχουν βιώσει στιγματισμό σχετιζόμενο με τα ναρκωτικά.

- 6.5. Πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να προσδιοριστούν και να αντιμετωπιστούν καλύτερα τα εμπόδια που συναντούν οι γυναίκες οι οποίες απευθύνονται στις υπηρεσίες παροχής συμβουλών, θεραπείας και αποκατάστασης, και συνεχίζουν να τις χρησιμοποιούν. Τα εμπόδια αυτά περιλαμβάνουν ενδοοικογενειακή βία, τραύματα, στιγματισμό, προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, θέματα εγκυμοσύνης και παιδικής μέριμνας, και μπορούν να επιδεινώνονται εξαιτίας δημογραφικών, κοινωνικοοικονομικών, καταστασιακών και προσωπικών παραγόντων. Η αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών θα πρέπει να συνυπολογίζει τις ειδικές ανάγκες και τις εμπειρίες των γυναικών με προβλήματα χρήσης ναρκωτικών και να αναγνωρίζει ότι τα μοτίβα και τα προβλήματα χρήσης ναρκωτικών μπορεί να διαφέρουν από αυτά των ανδρών. Θα πρέπει να αναπτυχθούν επιλογές υπηρεσιών μόνο για γυναίκες, καθώς και υπηρεσίες που φροντίζουν τα παιδιά που τις συνοδεύουν και παρέχουν άλλες μορφές εξειδικευμένης φροντίδας, όπως στενές σχέσεις συνεργασίας με παρόχους περίθαλψης και υπηρεσίες που εργάζονται με ευάλωτες γυναίκες, και θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
- 6.6. Πρέπει να αναγνωριστεί η προφανής πολυμορφία των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών και να ληφθούν μέτρα για την παροχή υπηρεσιών που μπορούν να λαμβάνουν υπόψη την πολυμορφία αυτή και να αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες των διαφόρων ομάδων όσον αφορά την προβληματική χρήση ναρκωτικών. Στις ειδικές ομάδες ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών και πάσχουν από διαταραχές οφειλόμενες στη χρήση ναρκωτικών με δυνητικά πιο σύνθετες ή ειδικές ανάγκες περίθαλψης περιλαμβάνονται: παιδιά και νέοι, ηλικιωμένοι με μακροχρόνιο ιστορικό χρήσης ναρκωτικών και εξάρτησης, άτομα με συννοσηρά προβλήματα ψυχικής υγείας, ΛΟΑΔΜ, πολυτοξικομανείς, άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών και είναι ταυτόχρονα γονείς, άτομα με αναπηρία, εθνοτικές μειονότητες, μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, εργαζόμενοι στη βιομηχανία του σεξ και στην πορνεία και άστεγοι. Για την αποτελεσματική προσέγγιση των ομάδων αυτών απαιτούνται επίσης πρότυπα περίθαλψης τα οποία αναγνωρίζουν την ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών υγείας, υπηρεσιών για τους νέους και κοινωνικών υπηρεσιών και των ομάδων ασθενών/φροντιστών.
- 6.7. Η έλλειψη διαθεσιμότητας ελεγχόμενων ουσιών για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς ή η αδυναμία πρόσβασης σε αυτές μπορεί να προκαλέσει άσκοπο ανθρώπινο πόνο και δεν συνάδει με τις διεθνείς συμφωνίες και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ταυτόχρονα, υπάρχει πραγματικός κίνδυνος κατάχρησης και εκτροπής των ουσιών αυτών. Είναι συνεπώς επιτακτική η κατάλληλη χρήση των ουσιών αυτών. Πρέπει να προωθηθεί και να εφαρμοστεί ισορροπημένη προσέγγιση που θα επικεντρώνεται τόσο στα συστημικά, νομικά και οικονομικά ζητήματα όσο και στην παροχή δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων και ευαισθητοποίησης.

III. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΒΛΑΒΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Η χρήση ναρκωτικών μπορεί να προκαλέσει βλάβες στην υγεία και κοινωνικές βλάβες στους χρήστες, αλλά επίσης στην οικογένειά τους και στην ευρύτερη κοινότητα. Το παρόν κεφάλαιο, επομένως, επικεντρώνεται σε μέτρα και πολιτικές που προλαμβάνουν ή μειώνουν τους πιθανούς κινδύνους και βλάβες εις βάρος της υγείας και του κοινωνικού πλαισίου για τους χρήστες, για την κοινωνία και εντός των φυλακών. Οι εθνικές ανάγκες και η εθνική νομοθεσία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή των μέτρων και των πολιτικών αυτών.

Οι κρατούμενοι είναι πιθανότερο να έχουν χρησιμοποιήσει ναρκωτικά σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό και είναι επίσης πιθανότερο να έχουν εμπλακεί σε επικίνδυνες μορφές χρήσης, όπως η χρήση ενέσιμων ναρκωτικών. Έως και το 70 % των ευρωπαϊκών κρατουμένων έχουν κάνει χρήση παράνομων ναρκωτικών⁹. Τα προβλήματα ναρκωτικών μπορούν να επιδεινωθούν εντός των φυλακών λόγω των δυσκολιών στην αντιμετώπιση της φυλάκισης και της διαθεσιμότητας ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένων των νέων ψυχοδραστικών ουσιών. Συγχρόνως, η φυλάκιση μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για θεραπεία και αποκατάσταση.

Στρατηγική προτεραιότητα 7: Παρεμβάσεις για τη μείωση του κινδύνου και των βλαβών και άλλα μέτρα για την προστασία και τη στήριξη των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 7.1. Μείωση του επιπολασμού και της συχνότητας εμφάνισης μολυσματικών ασθενειών που σχετίζονται με τα ναρκωτικά και άλλων αρνητικών υγειονομικών και κοινωνικών εκβάσεων.
- 7.2. Πρόληψη των υπερβολικών δόσεων και των θανάτων που οφείλονται σε ναρκωτικά.
- 7.3. Προώθηση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και εξασφάλιση βιώσιμης χρηματοδότησης.
- 7.4. Πρόβλεψη εναλλακτικών μέτρων αντί καταναγκαστικών ποινών.

⁹ ΕΚΠΙΝΤ «Σελίδα για θέματα φυλακών», https://www.emcdda.europa.eu/topics/prison_en.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 7.1. Η διαθεσιμότητα, η προσβασιμότητα και η κάλυψη των υπηρεσιών μείωσης του κινδύνου και των βλαβών πρέπει να διατηρηθούν και, όπου χρειάζεται, να βελτιωθούν. Θα πρέπει επίσης να παρέχεται κατάρτιση σχετικά με τεκμηριωμένα μέτρα. Οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να καθοδηγούνται από τα ελάχιστα πρότυπα ποιότητας για παρεμβάσεις μείωσης της ζήτησης ναρκωτικών στην ΕΕ. Υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω πρόληψη και θεραπεία των λοιμωδών νόσων που μεταδίδονται αιματογενώς, ιδίως του HIV και της ηπατίτιδας C (HCV), καθώς και για την προσέγγιση πληθυσμών υψηλού κινδύνου και την επαφή τους με υπηρεσίες περίθαλψης και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης. Προγράμματα διανομής βελονών και συρίγγων, τα οποία συνδέονται με κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης άμεσης πρόσβασης, θεραπείες αγωνιστών οπιοειδών, προσβάσιμες εθελοντικές παρεμβάσεις εξέτασης και θεραπείας για τον HIV και την HCV εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ για την πρόληψη των λοιμώξεων που μεταδίδονται αιματογενώς μεταξύ ατόμων που κάνουν χρήση ενέσιμων ναρκωτικών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν διάφορα καινοτόμα μέτρα μείωσης του κινδύνου και των βλαβών για την προσέγγιση πληθυσμών υψηλού κινδύνου, π.χ. εποπτευόμενοι χώροι χρήσης ναρκωτικών, με σκοπό τη μείωση των κινδύνων και των βλαβών και την επαφή των πλέον ευάλωτων ομάδων με τις υπηρεσίες περίθαλψης. Επιπλέον, οι υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης, η προσέγγιση και η συνεργασία με άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών και τις οικογένειές τους είναι επίσης απαραίτητες για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στην υγεία και την κοινωνία από τη χρήση ναρκωτικών.
- 7.2. Στις τρέχουσες αντιδράσεις παρατηρείται έλλειψη αποτελεσματικών μέτρων για την πρόληψη των περιστατικών υπερβολικής δόσης. Ως εκ τούτου, η χρήση ναλοξόνης –ανταγωνιστή οπιοειδών– συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων κατ' οίκον λήψης ναλοξόνης, θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω και να εφαρμοστεί ως τρόπος ανταπόκρισης ή παρέμβασης στις υπερβολικές δόσεις οπιοειδών. Επιπλέον, απαιτούνται περαιτέρω στοιχεία σχετικά με τους εποπτευόμενους χώρους χρήσης ναρκωτικών, με στόχο την πρόληψη των θανάτων που συνδέονται με τα ναρκωτικά. Οι υπηρεσίες που απευθύνονται σε χρήστες ναρκωτικών συμβάλλουν επίσης σημαντικά στην πρόληψη της θνησιμότητας που οφείλεται στα ναρκωτικά. Νέα μέτρα θα πρέπει να εξεταστούν. Για παράδειγμα, θα πρέπει να αναπτυχθούν και να δοκιμαστούν καινοτόμες προσεγγίσεις για άτομα που χρησιμοποιούν διεγερτικά και για νέους που πηγαίνουν σε νυχτερινά κέντρα και πάρτι. Επιπλέον, θα πρέπει να διατηρηθούν οι αποτελεσματικές και θετικά αξιολογημένες καινοτομίες στις υπηρεσίες μείωσης των βλαβών που παρατηρούνται σε ορισμένα κράτη μέλη ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19. Η παρακολούθηση και η αναφορά των θανάτων από υπερβολική δόση σε ολόκληρη την ΕΕ χρήζει περαιτέρω βελτίωσης. Οι θάνατοι από υπερβολική δόση θα πρέπει να αποτελούν βασικό δείκτη για τη μέτρηση της προόδου στην εφαρμογή της στρατηγικής.

7.3. Για να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική η μείωση των κινδύνων και των βλαβών που συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών, ζωτική σημασία έχουν η προώθηση και η υποστήριξη της ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής και εμπλοκής της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των νέων, των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών, των πελατών υπηρεσιών που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, της επιστημονικής κοινότητας και άλλων εμπειρογνομόνων στη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών για τα ναρκωτικά. Είναι επίσης επιτακτικό να προβλεφθεί για όλες τις υπηρεσίες που αφορούν τα ναρκωτικά το κατάλληλο τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο πόρων.

7.4. Αν και όλα τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν τουλάχιστον ένα εναλλακτικό μέτρο αντί καταναγκαστικών ποινών¹⁰, για τους τοξικομανείς παραβάτες και για τα άτομα που συλλαμβάνονται, κατηγορούνται ή καταδικάζονται για αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά ή για τα άτομα στην κατοχή των οποίων βρίσκονται ναρκωτικά για προσωπική χρήση, θα πρέπει να προωθηθεί η εντατικοποίηση των προσπαθειών και η ενσωμάτωση της εφαρμογής αποτελεσματικών μέτρων¹¹. Εν προκειμένω, η κατανάλωση ναρκωτικών ή/και η κατοχή ναρκωτικών για προσωπική χρήση ή η κατοχή μικροποσοτήτων δεν συνιστούν ποινικό αδίκημα σε πολλά κράτη μέλη ή υπάρχει η δυνατότητα να μην επιβάλλονται ποινικές κυρώσεις. Στον τομέα αυτόν απαιτούνται πληρέστερα και πιο αναλυτικά δεδομένα και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

¹⁰ Ο όρος «εναλλακτικά μέτρα αντί καταναγκαστικών ποινών» μπορεί, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία των κρατών μελών, να αναφέρεται και σε εναλλακτικά μέτρα που εφαρμόζονται αντί ή επιπλέον των παραδοσιακών μέτρων ποινικής δικαιοσύνης για τους τοξικομανείς παραβάτες.

¹¹ Ως εναλλακτικά αντί των καταναγκαστικών μέτρων νοούνται τα μέτρα που περιέχουν ένα στοιχείο αποκατάστασης ή που αποτελούν μη παρέμβαση (για παράδειγμα, η απόφαση να μην απαγγελθεί κατηγορία ή να μην ασκηθεί ποινική δίωξη), καθώς και μέτρα που χρησιμοποιούνται αντί της ποινής φυλάκισης ή άλλης ποινής (π.χ. αναστολή ποινής συνοδευόμενη από θεραπεία απεξάρτησης). Βλ. τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Μαρτίου 2018 για την προώθηση της χρήσης εναλλακτικών μέτρων αντί καταναγκαστικών ποινών για τους τοξικομανείς παραβάτες (6931/18).

Στρατηγική προτεραιότητα 8: Αντιμετώπιση των υγειονομικών και κοινωνικών αναγκών των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών εντός των φυλακών και μετά την αποφυλάκιση

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 8.1. Διασφάλιση ισοδυναμίας και συνέχειας στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης εντός των φυλακών και στις υπηρεσίες αναστολής υπό επιτήρηση.
- 8.2. Εφαρμογή τεκμηριωμένων μέτρων εντός των φυλακών για την πρόληψη και τη μείωση της χρήσης ναρκωτικών και των συνεπειών της για την υγεία, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αντιμετώπιση του κινδύνου θανάτου που συνδέεται με τα ναρκωτικά και της μετάδοσης ιών αιματογενώς.
- 8.3. Πρόληψη της υπερβολικής δόσης και υπηρεσίες παραπομπής για να εξασφαλίζεται η συνέχεια της φροντίδας μετά την αποφυλάκιση.
- 8.4. Περιορισμός της διαθεσιμότητας ναρκωτικών στις φυλακές.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 8.1. Πρέπει να παρέχονται υπηρεσίες ανεξάρτησης, οι οποίες περιλαμβάνουν θεραπεία αγωνιστών οπιοειδών των ναρκομανών παραβατών, ανεξάρτηση και αποκατάστασή τους, και να υπάρχει πρόβλεψη για τον περιορισμό του στιγματισμού στις αντρικές και τις γυναικείες φυλακές και μετά την αποφυλάκιση, επιπλέον της υποστήριξης της κοινωνικής επανένταξης. Η ανάπτυξη ενός συνεχούς φάσματος περίθαλψης κατάλληλου για κάθε κράτος μέλος και κάθε σφροονιστικό περιβάλλον και υπηρεσία επιτήρησης είναι απολύτως αναγκαία, προκειμένου να παρέχεται στους κρατούμενους η δυνατότητα πρόσβασης στο σύνολο της υποστήριξης που χρειάζονται για να επιτύχουν τους προσωπικούς τους στόχους ανεξάρτησης κατά την είσοδο στη φυλακή και κατά την παραμονή τους εντός της. Ομοίως, μετά την αποφυλάκιση, οι κρατούμενοι θα πρέπει να υποστηρίζονται με την παροχή πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες, απασχόληση, στέγαση και υποστήριξη της επανένταξης στην κοινωνία. Ουσιαστική σημασία έχει η παροχή συνεχούς πρόσβασης σε τεκμηριωμένες υπηρεσίες για τα ναρκωτικά, ισοδύναμες με εκείνες που παρέχονται εντός της κοινότητας.

- 8.2. Η πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών και της μετάδοσης λοιμώξεων αιματογενώς σε χώρους κράτησης μέσω, αφενός, τεκμηριωμένων προληπτικών μέτρων και, αφετέρου, μέτρων μείωσης του κινδύνου και των βλαβών, τα οποία εφαρμόζονται από καλά εκπαιδευμένο προσωπικό ή ομοτίμους, αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής. Το ενδεχόμενο παροχής πρόσβασης σε εξετάσεις και θεραπεία για λοιμώξεις που μεταδίδονται αιματογενώς και λήψης άλλων μέτρων που μειώνουν τους κινδύνους για την υγεία, οι οποίοι συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών, θα πρέπει να εξεταστεί για τα σωφρονιστικά περιβάλλοντα με τον ίδιο τρόπο που ισχύει και στην κοινότητα.
- 8.3. Μετά την αποφυλάκιση, θα μπορούν να γίνουν μαθήματα ευαισθητοποίησης για την υπερβολική δόση σε συνδυασμό με τη διανομή ναλοξόνης για κατ' οίκον λήψη, ει δυνατόν, προκειμένου να μειωθούν οι περιπτώσεις λήψης υπερβολικής δόσης και η θνησιμότητα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά.
- 8.4. Προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελέσει η εξάρθρωση των διαύλων που προμηθεύουν παράνομα ναρκωτικά και νέες ψυχοδραστικές ουσίες στις φυλακές. Η βελτιωμένη χρήση των υφιστάμενων μέσων, όπως η συνεργασία με τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, η ανταλλαγή και η επεξεργασία πληροφοριών, η αντιμετώπιση της διαφθοράς, η χρήση πληροφοριών ασφαλείας και οι έλεγχοι για ναρκωτικά θα μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για αποτελεσματική παρέμβαση.

IV. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Στρατηγική προτεραιότητα 9: Ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας με τρίτες χώρες, περιφέρειες, διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς και σε πολυμερές επίπεδο για την επιδίωξη της προσέγγισης και των στόχων της στρατηγικής, μεταξύ άλλων στον τομέα της ανάπτυξης. Ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ ως παγκόσμιου διαμεσολαβητή για μια πολιτική για τα ναρκωτικά με επίκεντρο τον άνθρωπο και με γνώμονα τα ανθρώπινα δικαιώματα

Λόγω του παγκόσμιου χαρακτήρα του φαινομένου των ναρκωτικών, η εσωτερική και η εξωτερική διάσταση της πολιτικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά διασυνδέονται όλο και περισσότερο. Ως εκ τούτου, η διεθνής συνεργασία είναι αναγκαία για την επιδίωξη της προσέγγισης και των στόχων της στρατηγικής. Θα πρέπει να αντανακλά την ολοκληρωμένη, πολυτομεακή, ισορροπημένη και τεκμηριωμένη προσέγγιση της ΕΕ που περιγράφεται στη στρατηγική. Συμβάλλει επίσης στην επιτάχυνση της υλοποίησης των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο. Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης της Ατζέντας του 2030 θα πρέπει να καθοδηγούν την ανάπτυξη της διεθνούς πολιτικής για τα ναρκωτικά.

Οι εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ στον τομέα των ναρκωτικών βασίζονται στις αρχές της συνυπευθυνότητας, της πολυμερούς προσέγγισης, της προαγωγής προσέγγισης προσανατολισμένης στην ανάπτυξη, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των διεθνών συμβάσεων για τον έλεγχο των ναρκωτικών.

Η ταχεία εφαρμογή του τελικού εγγράφου της UNGASS του 2016 και της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη θα πρέπει να υποστηριχθεί σθεναρά. Η κοινή θέση του συστήματος του ΟΗΕ για τη στήριξη της εφαρμογής της διεθνούς πολιτικής για τον έλεγχο των ναρκωτικών μέσω αποτελεσματικής διυπηρεσιακής συνεργασίας καθώς και οι διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολιτική για τα ναρκωτικά αποτελούν σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διεθνή πολιτική για τα ναρκωτικά. Ομοίως, η συνεχής συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και της επιστημονικής κοινότητας έχει μεγάλη σημασία για την ΕΕ, καθώς συμβάλλουν καταλυτικά στην αξιολόγηση και την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κατάστασης σχετικά με τα ναρκωτικά.

Επιπλέον θα πρέπει να διασφαλίζεται η ενσωμάτωση της στρατηγικής και των στόχων της στο ευρύτερο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, ως μέρος μιας συνολικής προσέγγισης που αξιοποιεί στο έπακρο και κατά τρόπο συνεκτικό και συντονισμένο την πληθώρα των εκάστοτε πολιτικών και των διπλωματικών, πολιτικών και οικονομικών μέσων που διαθέτει η ΕΕ. Αυτό απαιτεί ιδίως την ενσωμάτωση της διεθνούς συνεργασίας για τα ναρκωτικά στις ευρύτερες πολιτικές σχέσεις και συμφωνίες-πλαίσια μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Κατά περίπτωση, και με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την αξιολόγηση απειλών, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μορφές συνεργασίας με τα μέσα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) (όπως οι αποστολές και επιχειρήσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ)), στο πλαίσιο των υφιστάμενων πολιτικών της ΕΕ. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος, υποστηριζόμενος από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), θα πρέπει να διευκολύνει τη διαδικασία αυτήν.

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 9.1. Συνέχιση της διαμόρφωσης των διεθνών και πολυμερών θεματολογίων για την πολιτική για τα ναρκωτικά.
- 9.2. Διασφάλιση βιώσιμου επιπέδου διαλόγου και ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις στρατηγικές, τους στόχους και τις συναφείς πρωτοβουλίες με τρίτες χώρες ή περιφέρειες.
- 9.3. Προώθηση της διεθνούς συνεργασίας με την περαιτέρω συμμετοχή αρμόδιων οργανισμών της ΕΕ στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους.
- 9.4. Συνέχιση και θέσπιση νέων προγραμμάτων συνεργασίας με τρίτες χώρες ή περιφέρειες και άλλους εταίρους βάσει τακτικών αξιολογήσεων των εν λόγω προγραμμάτων.
- 9.5. Εξέταση όλων των πτυχών πολιτικής της στρατηγικής στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας, μεταξύ άλλων στα πεδία της ασφάλειας και της δικαστικής συνεργασίας καθώς των σχετικών με την υγεία πτυχών των θεμάτων τα οποία άπτονται των ναρκωτικών.
- 9.6. Ενίσχυση της δέσμευσης υπέρ πολιτικών για τα ναρκωτικά με γνώμονα την ανάπτυξη και εναλλακτικά αναπτυξιακά μέτρα.
- 9.7. Προστασία και προώθηση της τήρησης διεθνών προτύπων και υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των παγκόσμιων πολιτικών για τα ναρκωτικά.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 9.1. Θα πρέπει να συνεχιστεί η διαμόρφωση των διεθνών και πολυμερών θεματολογίων για την πολιτική για τα ναρκωτικά σύμφωνα με την προσέγγιση και τους στόχους της στρατηγικής. Αυτό περιλαμβάνει τη στρατηγική συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, ιδίως με το UNODC ως την ηγετική οντότητα του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών για την εξέταση και την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κατάστασης σχετικά με τα ναρκωτικά, καθώς και τη συμμετοχή της ΕΕ στις διαδικασίες πολιτικής των Ηνωμένων Εθνών, ιδίως την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά (CND) ως το κύριο όργανο χάραξης πολιτικής των Ηνωμένων Εθνών με κύρια ευθύνη για θέματα ελέγχου των ναρκωτικών, καθώς και σε άλλα φόρουμ του ΟΗΕ που επικεντρώνονται στην υγεία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη.
- 9.2. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του διαλόγου για τις πολιτικές, η ανταλλαγή πληροφοριών για τις στρατηγικές, τους στόχους και τις σχετικές πρωτοβουλίες μέσα από τον διάλογο περί ναρκωτικών με διεθνείς εταίρους, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διμερές επίπεδο. Οι εν λόγω μορφές διαλόγου αποτελούν βασικό στοιχείο της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία. Οι εταίροι με τους οποίους θα συνεχιστεί ή θα ξεκινήσει διάλογος για τα ναρκωτικά προσδιορίζονται με βάση τη σημασία τους για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κατάστασης των ναρκωτικών και λαμβανομένων υπόψη των συνολικών σχέσεων της ΕΕ με τους συγκεκριμένους εταίρους. Αυτοί οι διάλογοι θα πρέπει να έχουν συμπληρωματικότητα και συνέπεια προς τις λοιπές δομές εξωτερικής συνεργασίας και τον αντίκτυπό τους και, κατά περίπτωση, να παρέχουν βήμα για τη συζήτηση σχετικά με τις προτεραιότητες της συνεργασίας και την πρόοδο των έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ.
- 9.3. Η διεθνής συνεργασία στον τομέα των ναρκωτικών θα πρέπει να ενισχυθεί με την περαιτέρω συμμετοχή των οργανισμών της ΕΕ, ιδίως της Ευρωπόλ και του ΕΚΠΙΝΤ, στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους, σε συνέργεια με το έργο των διεθνών φορέων, και με την παροχή των σχετικών πόρων που απαιτούνται για την ενίσχυση του ρόλου τους και την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους σύμφωνα με τη στρατηγική.

9.4. Οι πρωτοβουλίες και τα προγράμματα συνεργασίας έχουν καίρια σημασία για την περαιτέρω ενίσχυση και στήριξη των προσπαθειών τρίτων χωρών να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα των ναρκωτικών με τεκμηριωμένο, ολοκληρωμένο, ισορροπημένο και πολυεπιστημονικό τρόπο και σε πλήρη συμμόρφωση με τις διεθνείς υποχρεώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε αυτά περιλαμβάνονται προγράμματα που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων στους τομείς της δημόσιας υγείας, της ανάπτυξης, της ασφάλειας και της προστασίας. Είναι σκόπιμο να εξασφαλίζεται κατάλληλο επίπεδο χρηματοδότησης και εμπειρογνομosύνης (που παρέχεται από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της), μεταξύ άλλων με την ενίσχυση του συντονισμού, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης της χρηματοδοτικής και τεχνικής υποστήριξης.

Με αυτό θα πρέπει να εξασφαλίζεται επίσης στήριξη προς τις υποψήφιες και τις δυνάμει υποψήφιες χώρες, καθώς και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, με επικέντρωση στην ανάπτυξη ικανοτήτων, για τη μείωση τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης και σε τεκμηριωμένες, αποτελεσματικές και ισορροπημένες πολιτικές για τα ναρκωτικά, μέσω ενισχυμένης συνεργασίας, η οποία περιλαμβάνει ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ.

9.5. Η διεθνής συνεργασία στον τομέα των ναρκωτικών θα πρέπει να καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των πτυχών πολιτικής της στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των αλληλένδετων πτυχών των θεμάτων των ναρκωτικών που αφορούν την ασφάλεια, την ανάπτυξη και την υγεία.

Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει την πρόληψη του εγκλήματος, την επιβολή του νόμου και τη δικαστική συνεργασία σχετικά με τα ναρκωτικά καθώς και την αντιμετώπιση των πιθανών συνδέσμων με την τρομοκρατία και άλλες μορφές διακρατικού εγκλήματος, κατά τα οριζόμενα στο νομικό πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών. Η αντιμετώπιση της παραγωγής ναρκωτικών σε χώρες-εταίρους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις διεθνείς υποχρεώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμβάλλει σημαντικά στη μείωση της προσφοράς και της διαθεσιμότητας ναρκωτικών στην εγχώρια αγορά της ΕΕ. Προάγοντας και υποστηρίζοντας τη διεθνή δικαστική συνεργασία, τη συνεργασία για την επιβολή του νόμου και τη συνεργασία των παρατηρητηρίων για τα ναρκωτικά, και την οικοδόμηση ικανοτήτων των αρμόδιων αρχών, τα μέτρα στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας θα πρέπει να επιδιώκουν συνεχώς αφενός την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων και των βασικών παραγόντων που οδηγούν στο οργανωμένο έγκλημα και αφετέρου την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινοτήτων.

Εν προκειμένω θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνεται η αντιμετώπιση των σχετικών με την υγεία πτυχών της χρήσης ναρκωτικών, ιδίως ο αντίκτυπος των παρεμβάσεων για τη μείωση της ζήτησης και της προσφοράς στα άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών και στον ευρύτερο πληθυσμό. Αυτό συνεπάγεται την προώθηση της πρόληψης, της θεραπείας, της μείωσης των κινδύνων και των βλαβών, καθώς και εναλλακτικών μέτρων αντί των καταναγκαστικών ποινών, και την κοινωνική επανένταξη σύμφωνα με τις υποχρεώσεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, θα πρέπει να προωθηθεί η αυξημένη πρόσβαση σε ελεγχόμενες ουσίες και η διαθεσιμότητά τους για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς.

- 9.6. Η καλλιέργεια παράνομων ναρκωτικών σε τρίτες χώρες με πιθανές επιπτώσεις για την ΕΕ, ιδίως η παπαρούνα οπίου για την παραγωγή ηρωίνης και τα φυτά κοκαΐνης για την παραγωγή κοκαΐνης, καθώς και η κάνναβη, θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί με ανανεωμένη και ισχυρή δέσμευση υπέρ εναλλακτικών αναπτυξιακών μέτρων¹²: αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών πίσω από τις οικονομίες παράνομων ναρκωτικών μέσω ολοκληρωμένης προσέγγισης που θα συνδυάζει προσπάθειες για την αγροτική ανάπτυξη, την άμβλυνση της φτώχειας, την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, την προώθηση της πρόσβασης σε γη και στα έγγεια δικαιώματα, την περιβαλλοντική προστασία και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προαγωγή του κράτους δικαίου, της ασφάλειας και της χρηστής διακυβέρνησης, εντός του πλαισίου της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, σε πλήρη συμμόρφωση με τις διεθνείς υποχρεώσεις υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη δέσμευση υπέρ της ισότητας των φύλων. Οι εν λόγω προσπάθειες αναπτυξιακής συνεργασίας θα πρέπει να συνάδουν με τις κατευθυντήριες γραμμές και τα πρότυπα της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (EAB) του ΟΟΣΑ.

Τα μέτρα αυτά θα πρέπει επίσης να τηρούν τις αρχές της μη επιβολής προϋποθέσεων, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της κατάλληλης αλληλουχίας, ενώ η επιτυχία των παρεμβάσεων αυτών θα πρέπει να μετριέται με τη χρήση κοινωνικοοικονομικών δεικτών που υπερβαίνουν την αποκλειστική επικέντρωση στους δείκτες παρακολούθησης των παράνομων καλλιεργειών, διασφαλίζοντας την οικειοποίηση από τις στοχευόμενες κοινότητες.

Εν προκειμένω περιλαμβάνεται η αναγνώριση παρεμβάσεων πολιτικής για τα ναρκωτικά με επίκεντρο την ανάπτυξη ως θεμιτών μέσων για την αντιμετώπιση φαινομένων, όπως η διακίνηση ναρκωτικών και οι αστικές αγορές ναρκωτικών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

¹² Βλ. τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Νοεμβρίου του 2018 για την εναλλακτική ανάπτυξη: «Προς μια νέα κατανόηση των παρεμβάσεων εναλλακτικής ανάπτυξης και συναφών αναπτυξιοκεντρικών παρεμβάσεων πολιτικής για τα ναρκωτικά - Συμβολή στην υλοποίηση των στόχων της UNGASS του 2016 και των στόχων αειφόρου ανάπτυξης του ΟΗΕ» (14338/18).

9.7. Η προστασία και η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να ενσωματώνονται πλήρως στην εξωτερική δράση της ΕΕ σε θέματα ναρκωτικών και να αποτελούν ειδικό στόχο της, μεταξύ άλλων στη συμμετοχή σε πολυμερές επίπεδο, στους πολιτικούς διαλόγους και στην εφαρμογή και υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων και έργων στον τομέα των ναρκωτικών. Αυτό περιλαμβάνει να τηρείται η αρχή της κατάλληλης, αναλογικής και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των αδικημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, όπως επισημαίνεται σε όλα τα έγγραφα του ΟΗΕ σχετικά με την πολιτική για τα ναρκωτικά. Η ΕΕ αντιτίθεται σθεναρά και κατηγορηματικά στην επιβολή της θανατικής ποινής πάντοτε και υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις. Η θανατική ποινή παραβιάζει το αναφαίρετο δικαίωμα στη ζωή και είναι ασυμβίβαστη με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Δεν λειτουργεί αποτρεπτικά για το έγκλημα και καθιστά μη αναστρέψιμη οποιαδήποτε δικαστική πλάνη. Η εφαρμογή της θανατικής ποινής για αδικήματα σχετικά με τα ναρκωτικά παραβιάζει επίσης το άρθρο 6 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα¹³. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αναφαίρετα, αδιαίρετα, αλληλεξαρτώμενα και αλληλένδετα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της πολιτικής για τα ναρκωτικά, της αναπτυξιακής βοήθειας, της υγειονομικής περίθαλψης και της ποινικής δικαιοσύνης¹⁴.

¹³ «Σε χώρες που δεν έχουν καταργήσει τη θανατική ποινή, η ποινή του θανάτου μπορεί να επιβληθεί μόνο για τα σοβαρότερα εγκλήματα», τα οποία είναι «εγκλήματα εκ προθέσεως με θανατηφόρες ή άλλες εξαιρετικά σοβαρές συνέπειες». Ψήφισμα 1984/50 του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών (ECOSOC) της 25ης Μαΐου 1984.

¹⁴ Διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολιτική για τα ναρκωτικά (https://www.humanrights-drugpolicy.org/site/assets/files/1/hrdp_guidelines_2019_v19.pdf).

V. ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗ

Στρατηγική προτεραιότητα 10: Δημιουργία συνεργειών για να παρασχεθεί στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της η ολοκληρωμένη βάση ερευνητικών στοιχείων και ικανοτήτων πρόβλεψης που απαιτείται για να καταστεί δυνατή μια πιο αποτελεσματική, καινοτόμος και ευέλικτη προσέγγιση της αυξανόμενης πολυπλοκότητας του φαινομένου των ναρκωτικών, και να ενισχυθεί η ετοιμότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της για την αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων και κρίσεων

Το πεδίο εφαρμογής του εγκάρσιου τομέα της έρευνας, της καινοτομίας και της πρόβλεψης καλύπτει τόσο τις πτυχές υγείας όσο και τις πτυχές ασφάλειας του φαινομένου των ναρκωτικών και αναγνωρίζει ότι είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Σκοπό έχει να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση όλων των πτυχών του φαινομένου του ναρκωτικών και του τι αποτελεί αποτελεσματική παρέμβαση, ώστε να παρέχονται αξιόπιστα στοιχεία για την αναγκαία ανάπτυξη και πρακτική πολιτικής. Θα εξασφαλίσει ότι η μέγιστη αξία θα προκύψει από τις επενδύσεις στον τομέα αυτό, με την προώθηση των συνεργειών και την αποτελεσματική διάθεση πόρων. Επιπλέον, σε αναγνώριση του αυξανόμενου δυναμισμού και της πολυπλοκότητας του φαινομένου των ναρκωτικών, θα υποστηρίξει μια μελλοντοστραφή προσέγγιση που θα επιτρέπει τον ταχύτερο προσδιορισμό των νέων τάσεων και εξελίξεων και την ταχύτερη υλοποίηση τεκμηριωμένων αντιδράσεων. Αυτό απαιτεί την ανάπτυξη της τεχνολογικής ικανότητας που απαιτείται προκειμένου η ΕΕ και τα κράτη μέλη της να προετοιμαστούν καλύτερα για να προλαμβάνουν και να ανταποκρίνονται σε νέες προκλήσεις ή σε μελλοντικές κρίσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν την κατάσταση των ναρκωτικών.

Τομείς που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα:

- 10.1. Ενίσχυση και διεύρυνση των ερευνητικών ικανοτήτων και υποστήριξη της αύξησης της ανταλλαγής και χρήσης των αποτελεσμάτων.
- 10.2. Υποστήριξη της καινοτομίας, προκειμένου η πολιτική και οι δράσεις να αναλάβουν ρόλο προόρασης και όχι πλέον αντίδρασης.
- 10.3. Ανάπτυξη στρατηγικής πρόβλεψης και μελλοντοστραφούς προσέγγισης.
- 10.4. Ενίσχυση του συντονισμού και των συνεργειών και υποστήριξη του κεντρικού ρόλου του ΕΚΠΙΝΤ, της Ευρωπόλ και του δικτύου εθνικών εστιακών σημείων του Reitox στην έρευνα, την καινοτομία και την πρόβλεψη.
- 10.5. Εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης της έρευνας, της καινοτομίας και της πρόβλεψης που σχετίζονται με τα ναρκωτικά.

Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- 10.1. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ενίσχυση και διεύρυνση των ικανοτήτων συλλογής, παρακολούθησης, αξιολόγησης, μοντελοποίησης και ανάλυσης πληροφοριών και στην υποστήριξη της αύξησης της ανταλλαγής και χρήσης των αποτελεσμάτων σχετικά με τις διάφορες πτυχές του φαινομένου των ναρκωτικών και τις αντιδράσεις. Εν προκειμένω θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η εμπειρογνωμοσύνη της επιστημονικής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να διασφαλιστούν η συνέπεια και η συνοχή με παρόμοιες πρωτοβουλίες σε διεθνές επίπεδο, καθώς και η αποτελεσματικότητα και η οικονομική αποδοτικότητα, και να αποφευχθεί κάθε περιττός πρόσθετος διοικητικός φόρτος, ιδίως σε σχέση με τη συλλογή δεδομένων από το ΕΚΠΙΝΤ και το UNODC.

- 10.2. Είναι σημαντικό να ενισχυθεί η ικανότητα προορατικής και όχι εκ των υστέρων αντίδρασης σε νέες προκλήσεις και αναδυόμενες απειλές μέσω της καινοτομίας και της ανάπτυξης και χρήσης νέων μεθόδων και τεχνολογιών και ευκαιριών για παρεμβάσεις που προκύπτουν από την ψηφιοποίηση. Ειδικότερα, θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την ανάπτυξη, υιοθέτηση και χρήση προσεγγίσεων έγκαιρης προειδοποίησης και εγκληματολογικών και νέων τεχνολογιών για τη βελτίωση της παρακολούθησης, μοντελοποίησης, ανάλυσης και αντιμετώπισης νέων προκλήσεων και αναδυόμενων απειλών για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια. Είναι αναγκαίο να βελτιωθούν και να συντονιστούν η παρακολούθηση και η ανάλυση των απειλών που συνεπάγεται η ψηφιοποίηση, ιδίως η δυνατότητα πρόσβασης στα παράνομα ναρκωτικά μέσα από πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης, εφαρμογές, αγορές του διαδικτύου/του σκοτεινού δικτύου, όπως και η χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών (συμπεριλαμβανομένων των κρυπτονομισμάτων) και η κρυπτογραφημένη ψηφιακή επικοινωνία.

- 10.3. Πρέπει να αναπτυχθούν στρατηγική πρόβλεψη και μελλοντοστραφής προσέγγιση για την ενίσχυση της ετοιμότητας, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση πιθανών μελλοντικών προκλήσεων, που θα συμβάλουν στη δημιουργία θεσμικής ανθεκτικότητας και θα προωθήσουν πιο ευέλικτες λύσεις. Εν προκειμένω θα πρέπει να περιλαμβάνεται έρευνα για την καλύτερη κατανόηση των δεσμών μεταξύ του φαινομένου των ναρκωτικών και άλλων σημαντικών θεμάτων πολιτικής, όπως η βία, τα προβλήματα υγείας και τα κοινωνικά προβλήματα, καθώς και η περιβαλλοντική ζημία.

10.4. Η έρευνα, η καινοτομία και η πρόβλεψη θα πρέπει να προκύψουν από τις συντονισμένες προσπάθειες των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, πράγμα που συνεπάγεται συνέργειες και συμπληρωματικότητα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις στην έρευνα αποφέρουν τη μέγιστη δυνατή αξία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν και να συντονίσουν τις προσπάθειές τους όσον αφορά τη συλλογή, την παρακολούθηση, τη μοντελοποίηση και την ανάλυση δεδομένων, την έρευνα, την καινοτομία και την πρόβλεψη σχετικά με όλες τις συναφείς πτυχές του φαινομένου των ναρκωτικών, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας περαιτέρω τον υφιστάμενο ρόλο στη συλλογή δεδομένων και στη διεπαφή του δικτύου εθνικών εστιακών σημείων Reitox. Στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους, το ΕΚΠΠΤ, η Ευρωπαϊκή και το δίκτυο εθνικών εστιακών σημείων Reitox θα πρέπει να διαθέτουν τα μέσα, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών πόρων, για να διαδραματίσουν τον κεντρικό υποστηρικτικό τους ρόλο στην έγκαιρη προειδοποίηση, την αξιολόγηση απειλών και κινδύνων, την έρευνα, την καινοτομία και την πρόβλεψη, προκειμένου να παρέχουν έγκαιρα και αξιόπιστα στοιχεία στους φορείς χάραξης πολιτικής και να στηρίζουν τα κράτη μέλη κατά τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής και των δράσεών τους επί τεκμηριωμένων πληροφοριών. Βάσει των εντοπιζόμενων πρώιμων ενδείξεων, η μοντελοποίηση και η ανάλυση των παρόντων δεδομένων και πληροφοριών, οι αρμόδιες υπηρεσίες, ιδίως το ΕΚΠΠΤ και η Ευρωπαϊκή στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους, θα πρέπει να ηγούνται των επιστημονικών εκτιμήσεων κινδύνου και των στρατηγικών και επιχειρησιακών εκτιμήσεων απειλών σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την τεκμηρίωση και την τόνωση της έρευνας, της καινοτομίας και της πρόβλεψης τόσο για τα ελεγχόμενα παράνομα ναρκωτικά όσο και για τις ΝΨΟ.

10.5. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκή χρηματοδότηση για την έρευνα, την καινοτομία και την πρόβλεψη που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, σύμφωνα με την εφαρμογή της στρατηγικής. Εν προκειμένω θα πρέπει να περιλαμβάνεται η χρήση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, του προγράμματος EU4Health, του σκέλους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που αφορά την έρευνα για την ασφάλεια, των ταμείων για την πολιτική συνοχής, του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» και του προγράμματος «Δικαιώματα και αξίες», σύμφωνα με τις απαιτήσεις της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για την επίτευξη σαφούς ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, εξασφαλίζοντας συνοχή και συνέργειες με παράλληλη αποφυγή των αλληλεπικαλύψεων.

VI. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ, ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Στρατηγική προτεραιότητα 11: Διασφάλιση της βέλτιστης εφαρμογής της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης, του εξ ορισμού συντονισμού όλων των ενδιαφερόμενων μερών και της παροχής επαρκών πόρων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο

1. Βάσει της στρατηγικής, το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025 (εφεξής «σχέδιο δράσης») θα παράσχει κατάλογο δράσεων, μεταξύ άλλων με βάση τα ακόλουθα κριτήρια.

Δράσεις

- α) πρέπει να είναι τεκμηριωμένες, επιστημονικά αξιόπιστες και να επιδιώκουν ρεαλιστικά και μετρήσιμα αποτελέσματα που μπορούν να αξιολογηθούν,
 - β) θα είναι χρονικά δεσμευτικές και θα προσδιορίζουν υπευθύνους για την εφαρμογή τους·
 - γ) πρέπει να έχουν σαφή σημασία και προστιθέμενη αξία για την ΕΕ.
2. Η εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης θα πρέπει να διευκολύνει τις συνέργειες και τη συνοχή μεταξύ των πολιτικών για τα ναρκωτικά σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που παρέχουν τα κράτη μέλη και η ΕΥΕΔ και διαθέτουν το ΕΚΠΙΝΤ, η Ευρωπόλ και άλλα όργανα της ΕΕ καθώς και η κοινωνία των πολιτών, θα πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης. Η στενή συνεργασία και ο συντονισμός έχουν ουσιαστική σημασία σε αυτόν τον τομέα, δεδομένων των αλληλένδετων αρμοδιοτήτων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Προκειμένου να διευκολυνθεί ο συντονισμός και να καταστεί δυνατή η αναγκαία επακολούθηση της πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησής της, συνεργάζονται στενά η Επιτροπή, η Προεδρία και η Οριζόντια Ομάδα «Ναρκωτικά» (ΟΟΝ), ως το προπαρασκευαστικό όργανο του Συμβουλίου αρμόδιο για την πολιτική για τα ναρκωτικά. Επιπλέον, η ΟΟΝ θα πρέπει να πραγματοποιεί συζητήσεις ή ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών που θα μπορούν να παράσχουν υποστήριξη στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης. Εν προκειμένω θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συνέχεια μεταξύ των διαδοχικών Προεδριών.

3. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που παρέχουν τα κράτη μέλη και η ΕΥΕΔ και διαθέτουν το ΕΚΠΙΝΤ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, άλλα αρμόδια θεσμικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ και η κοινωνία των πολιτών, καλείται να ξεκινήσει συνολική εξωτερική αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής θα τεθούν στη διάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου μόλις καταστούν διαθέσιμα, και το αργότερο έως τις 31 Μαρτίου 2025, προκειμένου να συζητηθούν στα σχετικά φόρουμ και ιδίως στην ΟΟΝ. Οι συζητήσεις αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τον καθορισμό της μελλοντικής ανάπτυξης της πολιτικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά και του επόμενου κύκλου της στρατηγικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά που θα εγκρίνει το Συμβούλιο.
4. Θα πρέπει να διατεθούν κατάλληλοι και στοχοθετημένοι πόροι για την εφαρμογή των στόχων της εν λόγω στρατηγικής για τα ναρκωτικά τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Οι πόροι θα πρέπει να διατεθούν αναλογικά προς τις εν λόγω στρατηγικές προτεραιότητες, τομείς και παρεμβάσεις που έχουν τη μεγαλύτερη πιθανότητα να επιτύχουν τους στόχους της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης σε ενωσιακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Η χρηματοδότηση για τη στήριξη των προτεραιοτήτων που καθορίζονται στη στρατηγική θα πρέπει να διατίθεται από διατομεακές πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων ιδίως του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, του προγράμματος EU4Health, του σκέλους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που αφορά την έρευνα για την ασφάλεια, των ταμείων της πολιτικής συνοχής, του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» και του προγράμματος «Δικαιώματα και αξίες».
5. Μετά την αξιολόγηση του ΕΚΠΙΝΤ, η Επιτροπή καλείται να υποβάλει πρόταση αναθεώρησης της εντολής του το συντομότερο δυνατόν, ώστε να διασφαλιστεί ισχυρότερος ρόλος του Κέντρου στην αντιμετώπιση των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων του φαινομένου των ναρκωτικών. Επιπλέον, το ΕΚΠΙΝΤ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να έχουν τους σχετικούς πόρους που θα τους επιτρέπουν να εκπληρώνουν τους ρόλους τους σύμφωνα με τις αντίστοιχες εντολές τους και τη στρατηγική, μεταξύ άλλων για την υποστήριξη των δράσεων των κρατών μελών που σχετίζονται με τα ναρκωτικά.

6. Ο συντονισμός συμβάλλει ουσιαστικά στην αποτελεσματικότητα της πολιτικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά και της εφαρμογής της, ιδίως λόγω του εγκάρσιου χαρακτήρα του συγκεκριμένου τομέα. Για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής, θα πρέπει να υπάρχει συντονισμός με υπηρεσίες, φορείς ή οργανισμούς που έχουν αρμοδιότητα στον τομέα των ναρκωτικών, στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους: τόσο εντός της ΕΕ —ιδίως με το ΕΚΠΙΝΤ και την Ευρωπόλ— όσο και εκτός της ΕΕ, όπως με το UNODC, τον ΠΟΤ, την ΠΟΥ και την Ομάδα Rompidou. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και ο Ύπατος Εκπρόσωπος, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, θα πρέπει να μεριμνούν ώστε οι δραστηριότητες της ΕΕ στον τομέα των παράνομων ναρκωτικών να συντονίζονται και να αλληλοσυμπληρώνονται. Κατά περίπτωση, η ΕΕ θα πρέπει επίσης να προωθεί τον συντονισμό μεταξύ εξωτερικών φορέων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.
7. Στο Συμβούλιο της ΕΕ, η ΟΟΝ, ως το κύριο συντονιστικό όργανο για την πολιτική στον τομέα των ναρκωτικών, θα πρέπει να ενημερώνεται για ενδεχόμενες εργασίες που συνδέονται με θέματα ναρκωτικών και διεξάγονται από άλλα προπαρασκευαστικά όργανα του Συμβουλίου, όπως η Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε θέματα Εσωτερικής Ασφάλειας (COSI) και η Ομάδα «Δημόσια Υγεία», καθώς και άλλα αρμόδια προπαρασκευαστικά όργανα του Συμβουλίου, μεταξύ άλλων στους τομείς των τελωνείων, των δικαστικών και ποινικών υποθέσεων, της επιβολής του νόμου, των κοινωνικών θεμάτων, της γεωργίας και των εξωτερικών σχέσεων.
8. Θα πρέπει δε να επιδιώκονται συντονισμός και συνέργειες μεταξύ της πολιτικής για τα ναρκωτικά και των άλλων πολιτικών, μεταξύ άλλων στους τομείς της ασφάλειας και της υγείας. Στον συντονισμό θα πρέπει να συμμετέχουν τα αρμόδια ενδιαφερόμενα μέρη στους διάφορους τομείς, μεταξύ άλλων της επιβολής του νόμου, των τελωνείων, συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών εργαστηρίων, του ελέγχου των συνόρων, του δικαστικού σώματος, των φυλακών και των σωφρονιστικών εγκαταστάσεων, των αρχών πολιτικής αεροπορίας και ναυτιλίας, των οργανισμών φαρμάκων, των ταχυδρομικών υπηρεσιών, των ενδιαφερομένων που συμμετέχουν στην έρευνα, την καινοτομία και την παρακολούθηση, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου εθνικών εστιακών σημείων Reitox, των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών απεξάρτησης, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών υγείας, και των τομέων της εκπαίδευσης και της πρόληψης.

9. Σε εξωτερικό επίπεδο, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να προωθούν ομόφωνα την προσέγγιση και τους στόχους της στρατηγικής. Οι αντιπροσωπίες της ΕΕ θα πρέπει να συμβάλλουν εποικοδομητικά σε αυτή την προώθηση και στη διευκόλυνση ενός συνεκτικού διαλόγου της ΕΕ με θέμα την πολιτική για τα ναρκωτικά.

 10. Η ουσιαστική συμμετοχή και ανάμειξη της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένου του φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών για τα ναρκωτικά, θα πρέπει να διασφαλίζεται στην ανάπτυξη και την εφαρμογή πολιτικών για τα ναρκωτικά, σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.
-